

หลักการและการสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เกา

The Theoretical and Creation of Individual Singing Style of “Phaya Truk Tao” (The Three Different Variation)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุตประเสริฐ *

Asst.Prof.Dr.Nopphakoon Sudprasert.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง หลักการและการสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เกา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาการสังเคราะห์หลักการขับร้องเพลงพญาตริก เกา และเพื่อสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เกา ขึ้นใหม่ ดำเนินการวิจัยจากข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า หลักการขับร้องเพลงพญาตริก เกา ผู้ขับร้องต้องคำนึงถึง ลักษณะทำนองและ จังหวะหน้าทับเพลงให้มีความแม่นยำในขณะขับร้อง และจำเป็นต้องใช้เทคนิคพิเศษการขับร้องเพื่อสร้างสุนทริยรส สำหรับในการสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เกา นี้ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ดังนี้ ๑) ใช้หน้าทับปรบไก่ ๒) ใช้วงปีพาทย์ไม้แข็งในการบรรเลง ๒) แต่งขยายทางร้อง ๓ ชั้น และตัดลงชั้นเดียว จากทำนองทางร้อง ๒ ชั้นของเก่า โดยเพิ่มบทสร้อยและเพิ่มหน้าทับจาก ๘ จังหวะเป็น ๙ จังหวะ ๓) ประพันธ์บทขับร้องขึ้นใหม่ซึ่งมีเนื้อหาเพื่อรำลึกและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ๔) ใช้เทคนิคพิเศษในทางขับร้อง ๘ วิธี ได้แก่ การครั่นเสียง ๑๑ ครั้ง การกระทบเสียง ๑๑ ครั้ง การโหนเสียง ๓ ครั้ง การสับัดทางเสียง ๑ ครั้ง การกลืนเสียง ๙ ครั้ง การกดเสียง ๒ ครั้ง และการปรับเสียง ๒ ครั้ง

คำสำคัญ: หลักการและการสร้างสรรค์, ทางร้อง, เพลงพญาตริก เกา

*

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The *Theoretical and Creation of Individual Singing Style of “Phaya Truk Tao” (The Three Different Variation)*, is a qualitative research with the purpose to study the basis of singing “Phaya Truk Tao” and the creation of a new singing style from the former “Phaya Truk Tao”. The research has been conducted from documented data and interviews, the data is later analyzed to conclude the research.

The results demonstrate that the method of singing “Phaya Truk Tao”, the singer must keep in mind about the variations of melodies and rhythms for precise singing and the singer must have special singing techniques to create aesthetics for the creativity of singing “Phaya Truk Tao”. The researcher has created new methods of singing, which are; ๑) ‘*Prob Kai Rhythm*’. ๒) *Traditional Thai Orchestra as instruments*. ๓) Composed a ๓-way vocal, but with slight change in rhythm, from the former ๒-way vocal adding a backing track with lyrics, which also added an extra stroke from ๘ strokes to ๙ strokes. ๔) New lyrics to commemorate His Majesty the Late King Bhumibol Adulyadej. ๕) Using the special ๘ singing methods, which are; ๑๑ trembling beats, ๑๑ percussion beats, ๓ yodels, a snap of the twang, ๙ echoes, ๒ crescendos and ๒ tweets.

Key words: *Theoretical and Creation, Singing, Phaya Truk Tao*

บทนำ

เพลงไทย ถือเป็นมรดกทางด้านศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของโบราณจารย์ทางด้านดุริยางคศิลป์ โดยเฉพาะเพลงขับร้องที่แสดงให้เห็นถึงความงดงามทางด้านภาษาที่นำมาร้อยเรียงประดิษฐ์ขึ้นเป็นคำร้องและท่วงทำนองเพลงให้มีความสอดคล้องเหมาะสมเข้ากับท่วงทำนองเพลง โดยมีการกำหนดอัตราจังหวะในการขับร้องเพลงที่ใช้ฉิ่งและเครื่องหนังตีประกอบจังหวะให้ถูกต้องตามลักษณะของเพลงแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง แสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถของปรมาจารย์ด้านนี้ที่สามารถสร้างสรรค์เชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมแขนงด้านนี้ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกลมกลืน สืบทอดมาสู่ปัจจุบันได้

เพลงขับร้องไทย มีรูปแบบการกำหนดจังหวะเช่นเดียวกับการกำหนดทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย โดยการกำหนดจังหวะสามารถแบ่งออกได้ ๓ อัตราจังหวะ ได้แก่ อัตราจังหวะ ๓ ชั้น อัตราจังหวะ ๒ ชั้น และอัตราจังหวะชั้นเดียว เดิมในสมัยกรุงศรีอยุธยานิยมขับร้องแต่เฉพาะเพลงอัตราจังหวะ ๒ ชั้น และอัตราจังหวะชั้นเดียว ตามรูปแบบของการบรรเลงดนตรีเท่านั้น จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์จึงมีการกำหนดจังหวะทางด้านดุริยางคศิลป์เพิ่มขึ้นเป็นอัตราจังหวะ ๓ ชั้น ซึ่งปรมาจารย์ผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านดุริยางคศิลป์ได้ประพันธ์ทำนองเพลงอัตราจังหวะ ๓ ชั้นขึ้นใหม่ โดยแต่งขยายทำนองหลักจากเพลงอัตราจังหวะ ๒ ชั้นของเก่าและตัดลงชั้นเดียว เรียกว่า เพลงเถา และมีความนิยมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันได้มีผู้ที่ประพันธ์เพลงไทยเกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก บางท่านได้นำท่วงทำนองเพลงเก่าในอัตราจังหวะ ๒ ชั้น มาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตราจังหวะ ๓ ชั้น และตัดลงชั้นเดียว จนครบเป็นเพลงเถา โดยประพันธ์บทร้องใหม่ตามความเหมาะสมและโอกาสที่จะใช้บรรลุต่วงทำนองเพลงจนครบสมบูรณ์ ซึ่งถือเป็นการสร้างสรรค์ผลงานเพลงไทยใหม่ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์เพลงที่ผลงานที่ปรากฏออกมาสู่สาธารณชน

เพลงพญาตริภัก ๒ ชั้น เป็นเพลงที่รวมอยู่ในเพลงเรื่องพญาโศก เป็นเพลงโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยา ประเภทหน้าทับปรบไก่ เป็นเพลงท่อนเดียว ใช้บรรจุขับร้องประกอบการแสดง ซึ่งมีปรากฏบรรจุอยู่ในเพลงตับเรื่องท้าวแสนปม ดังบทร้อยกรองที่ว่า

“โอกรรมทำไว้ในปางก่อน กรรมมารอนรักร้างให้ห่างห้อง
พระเฝ้าตริภักไตรไผ่ปอง จนแสงทองส่องผ่านภาลัย”

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ๒๕๕๕)

ในปัจจุบันไม่ค่อยมีปรากฏที่จะนำมาบรรจุขับร้องในละครเรื่องใดๆ เพราะเป็นเพลงที่มีท่วงทำนองที่ไพเราะ และมีผู้ที่ได้รับการสืบทอดไว้มีจำนวนน้อย โดยทางขับร้องเพลงพญาตริภัก ๒ ชั้น ครูท้วม ประสิทธิ์กุล ศิลปินแห่งชาติ (คีตศิลป์ไทย) ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ ได้ถ่ายทอดให้กับศิษย์บางท่าน ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่ได้รับการสืบทอดมา เช่น ครูทัศนีย์ ขุนทอง, ครูวัฒนา โกศินานนท์,

ครูประคอง ชลาณภาพ, ครูพัฒน์ พร้อมสมบัติ, ครูอัมพร โสวัตร และครูพิชญญา สิ้นธุ์แก้ว และอีกหลายท่าน ซึ่งเป็นเพลงที่มีท่วงทำนองที่ไพเราะและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทาง ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่ง ที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงพญาตริก ๒ ชั้น ไว้ โดยได้รับการถ่ายทอดจากคุณครูอัมพร โสวัตร ท่านได้อธิบายในเรื่องการวางคำร้องให้มีความเหมาะสมกับทำนองเพลง การเอื้อน การใส่ลีลาอารมณ์ให้มีความเหมาะสม การใส่เทคนิคกลวิธีทำให้เกิดความไพเราะต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอดทั้งทฤษฎีและปฏิบัติในการ ขับร้องเพลงนี้ จึงเกิดมีข้อสังเกตว่าเพลงพญาโคก เพลงพญาครวญ มีอัตราจังหวะเพียง ๒ ชั้น เท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและงานสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก จาก ๒ ชั้นนี้ขยายเป็นอัตราจังหวะ ๓ ชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียว เพื่อให้เกิดเพลงพญาตริก เกา ในรูปแบบการอนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนาสร้างสรรค์ให้เกิดองค์ความรู้ทางด้านคีตศิลป์ไทย และบทร้องที่จะนำมาใช้ในการขับร้องในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประพันธ์บทร้องขึ้นใหม่ โดยใช้แนวทางในการประพันธ์บทร้อง คือ การถวายความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นที่ตั้งเพื่อเป็นการนำเสนอผลงานด้านคีตศิลป์ไทยเพื่อการอนุรักษ์ สืบทอด พัฒนา สร้างสรรค์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทางด้านดุริยางคศิลป์ไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ ๓ ข้อ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาหลักการและองค์ความรู้เกี่ยวกับการขับร้องเพลงเกา
๒. เพื่อสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เกา
๓. เพื่อสังเคราะห์การสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เกา

วิธีการศึกษา

การสร้างสรรค์ทางขับร้องเพลงพญาตริก เกา ผู้วิจัยได้คำนึงถึงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการสร้างสรรค์สำคัญๆ เช่น กระบวนการวิธีการสร้างสรรค์ทางขับร้อง แนวคิด ทฤษฎีหลักการประพันธ์เพลง จังหวะ และการกำกับหน้าทับ ทางร้องเพลงพญาตริก ๒ ชั้น และรวมถึงปฏิบัติการสัมมนากลุ่มย่อย นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทย ๔ คน และทางด้านคีตศิลป์ไทย ๔ คน ดังนี้

ด้านดนตรีไทย

- ๑) ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ ศิลปินแห่งชาติ สาขาดนตรีไทย
- ๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี มีป้อม ผู้ทรงคุณวุฒิดนตรีไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- ๓) อาจารย์นัฐพงศ์ โสวัตร
- ๔) อาจารย์บุญช่วย โสวัตร

- ๕) อาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี
- ๖) อาจารย์ป๊อบ คงลายทอง
- ๗) อาจารย์ฐิระพล น้อยนิตย์
- ๘) อาจารย์สมาน น้อยนิตย์
- ๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สหวัฒน์ ปลื้มปรีชา

ด้านคีตศิลป์ไทย

- ๑) อาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง ศิลปินแห่งชาติ
- ๒) อาจารย์วัฒนา โกศินานนท์
- ๓) อาจารย์สุพัชรินทร์ วัฒนพันธุ์
- ๔) อาจารย์ประคอง ชลานุภาพ
- ๕) อาจารย์มณฑนา อยู่ยั้งยืน
- ๖) อาจารย์สมชาย ทับพร
- ๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยา ชิตท้วม
- ๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดารัตน์ ชาญเลขา
- ๙) อาจารย์พัฒน์ พร้อมสมบัติ

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์จัดหมวดหมู่โดยคำนึงถึงหลักการและองค์ความรู้เกี่ยวกับการขับร้องเพลงเถา คือ รูปลักษณ์ของเพลงเถา จังหวะ ทางร้อง การขับร้องเพลงเถาร่วมกับวงดนตรี ระดับเสียง จังหวะหน้าทับ บทขับร้องเพลงเถา ความแม่นยำของทำนองทางร้อง เทคนิคพิเศษการขับร้องเพลงเถา เมื่อได้ข้อมูลในเบื้องต้นแล้วจึงนำไปสร้างสรรค์เพลง โดยนำทำนองเพลงพญาตริภัก ๒ ชั้น มาสร้างสรรค์เป็นทางขับร้องในอัตราจังหวะ ๓ ชั้น และอัตราจังหวะชั้นเดียว ตามลำดับให้ครบเป็นเพลงเถา ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักการสร้างสรรค์ที่ต้องคำนึงหลักต่างๆ คือ การประพันธ์คำร้อง การประพันธ์ทางร้อง วิเคราะห์ทางร้องเพลงพญาตริภัก เถา วิเคราะห์กลวิธีเทคนิคพิเศษในทางร้องเพลงพญาตริภัก เถา สำหรับเนื้อเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่นั้น ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ให้มีสำนวนเพลงที่แสดงถึงความระลึกถึงและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดไม่ได้ ต่อพระมหากษัตริย์พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยเพิ่มอัตราจังหวะจากเดิมที่มีอัตราจังหวะ ๘ จังหวะ เพิ่มขึ้นอีก ๑ อัตราจังหวะ รวมเป็น ๙ อัตราจังหวะ ตามหลักการประพันธ์เพลง

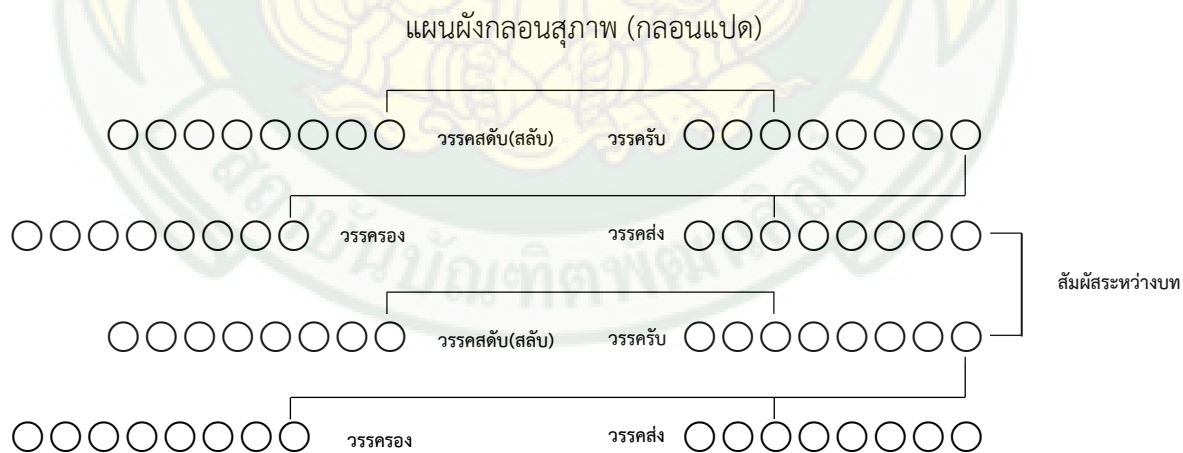
นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและด้านคีตศิลป์ไทยมาตรวจสอบปรับแก้เพื่อให้งานสร้างสรรค์เพลงพญาตริภักเถา มีความสมบูรณ์มากที่สุด

ผลการศึกษา

การสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เกา ผู้วิจัยได้นำเพลงพญาตริกสองชั้นซึ่งเป็นเพลงเก่าสมัยอยุธยา เป็นเพลงท่อนเดียวมี ๘ จังหวะหน้าทับปรบไก่ มาแต่งขยายขึ้นเป็นทางขับร้องอัตราสามชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียว โดยเพิ่มบทสร้อยเป็นคำร้องและเพิ่มขยายอัตราจังหวะเป็น ๙ จังหวะ และประพันธ์ท่วงที่แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมราชาธิราช รัชกาลที่ ๙ ที่เสด็จสวรรคตด้วยความเศร้าโศกวิปโยคแด่พสกนิกรชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงได้ประพันธ์ท่วงขึ้นเพื่อถวายความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ในพระองค์ท่าน ได้นำเพลงพญาตริกมาใช้เป็นเพลงที่แสดงถึงอารมณ์ความระลึกถึงในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยมาตลอด ๗๐ ปีที่ทรงครองราชย์สมบัติมา ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เกา ดังนี้

๑. การประพันธ์คำร้อง

ผู้วิจัยได้ประพันธ์บทขับร้อง โดยใช้คำประพันธ์ประเภทกลอน โดยกลอนบทหนึ่งจะมี ๔ วรรค ได้แก่ วรรคสดับ วรรครับ วรรครอง และวรรคส่ง มีการกำหนดฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์คือการบังคับสัมผัส กล่าวคือ คำสุดท้ายของวรรคของวรรครับก็จะส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรครอง และคำสุดท้าย ของวรรครอง ก็จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๓ ลักษณะอย่างนี้เรียกว่าสัมผัสภายใน หากคำประพันธ์มีตั้งแต่ ๒ บทขึ้นไป มีการกำหนดให้คำสุดท้ายของวรรคส่งทำการส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรครับ ในบทถัดไป เรียกว่า สัมผัสเชื่อม หรือ สัมผัสระหว่างบท ซึ่งมีการบังคับเพียง ๒ ประเด็นเท่านั้น คือ เรื่องคำในวรรคและเรื่องของสัมผัส

ภาพที่ ๑ แผนผังกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

ที่มา: กำชัย ทองหล่อ, ๒๕๔๕, น. ๔๑๙ - ๔๒๐.

บทเพลงขับร้องเพลงพญาตริก เภา ผู้วิจัยได้ประพันธ์เป็นคำกลอนสุภาพที่ใช้ฉันทลักษณ์ในการประพันธ์ตามลักษณะที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยมีความหมายในบทเพลงนี้ได้กล่าวถึงความรู้สึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ของปวงชนชาวไทยที่สูญเสียพระมหากษัตริย์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมราชาธิราช อันเป็นที่รักของปวงชนชาวไทยทั้งแผ่นดิน โดยแต่งเป็นกลอนสุภาพและเพิ่มบทเป็นสร้อยเพื่อเพิ่มขยายให้ครบ ๙ จังหวะ ซึ่งเป็น ๙ จังหวะเพื่อระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพ่อหลวงรัชกาลที่ ๙ ของชนชาวไทยทั่วทั้งแผ่นดินและทั่วโลก โดยบทร้องเพลงพญาตริก เภา มีดังนี้

ช่วงบทร้อง ๓ ชั้นเที่ยวแรก ผู้วิจัยได้นำคำประพันธ์วรรคดับ วรรครับ วรรครอง วรรคส่ง และมีสร้อยคำร้องสอดแทรกอยู่ ดังนี้

สามชั้น เที่ยวที่ ๑

(เที่ยวแรก) ไฉ่ผองไทย ครวญคร่ำ ร่ำทเวช	ทุกขอบเขต แสนวิโยค พร้าไศกศัลย์
ดั่งดวงเดือน ตะวันดับ ลับโลกพลัน	แสนไศกศัลย์ ปัดพิน รินน้ำตา
(สร้อย) ไฉ้พระร่มโพธิ์ทอง ของข้าบาทเอย	

ผู้วิจัยได้ประพันธ์บทร้องช่วง ๓ ชั้นเที่ยวแรก ซึ่งจะใช้วรรคดับ วรรครับ วรรครอง วรรคส่ง และมีสัมผัสนอกในให้เห็นชัดเจน และมีสร้อยเป็นบทร้องเพิ่มเข้ามาเพื่อแสดงถึงสร้อยบทที่จังหวะที่ ๙ และแสดงถึงความแปลกใหม่ในการประพันธ์เพลง

สามชั้น เที่ยวที่ ๒

(เที่ยวสอง) พระพ่อหลวง สู่สวรรค ครรไลแล้ว	ร่มโพธิ์แก้ว คุ่มเกล้า ไทยทั่วหล้า
พระครองใจ ไทยทวยราษฎร์ชาติประชา	ทรงรักษา ปฐม บรมราชโองการ
(สร้อย) ไฉ้พระร่มฉัตรแก้ว คุ่มแคว้นไทยเอย	

ผู้วิจัยได้นำบทประพันธ์มาใส่ทำนองร้องและมีสร้อยที่แสดงให้การสัมผัสนอกในให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ และมีสดับ รับรอง ส่ง

สองชั้น เที่ยวแรก

(เที่ยวแรก) ทรงปกครอง แผ่นดิน โดยธรรมา	นับเจ็ดสิบ พระวสา โลกกล่าวขาน
(สร้อย) ไฉ้พระร่มไทรทอง ของข้าบาทเอย	

ในวรรคนี้จะมีแต่วรรคดับและวรรครับ และมีบทสร้อย เพื่อเพิ่มจังหวะให้ครบ ๙ จังหวะ

สองชั้น เที้ยวที่ ๒

(เที้ยวสอง) เศรษฐกิจ พอเพียง เลี้ยงชีวิต

สุขสำราญ ทั่วทุกถิ่น แผ่นดินไทย

(สร้อย) โอ้พระพ่อหลวง ของปวงไทยเอย

ในวรรณคดีจะมีแต่วรรณกรรมและวรรณคดี และมีบทสร้อยเพื่อเพิ่มจังหวะให้ครบ ๙ จังหวะ

ชั้นเดียว เที้ยวแรก

(เที้ยวแรก) ข้าพระพุทธเจ้า ในนาม ปวงทวยราษฎร์

ถวายอภิวัต ขับริ่งบรรเลง เพลงหวานให้

(สร้อย) สำนักในพระมหากษัตริย์คุณ

ในวรรณคดีจะมีวรรณคดีและวรรณคดี และมีบทสร้อยเพื่อเพิ่มจังหวะให้ครบ ๙ จังหวะ

(เที้ยวสอง) พญาตริภักดิ์ ราศีถึง พระภูวนัย

ร้อยดวงใจ สถิตใน ไทยนิรันดร์

(สร้อย) ขอร้องพระบาททุกชาติไปเอย

ในวรรณคดีจะมีแต่วรรณกรรมและวรรณคดี และมีบทสร้อยเพื่อเพิ่มจังหวะให้ครบ ๙ จังหวะ

๒. การประพันธ์ทางร้องเพลงพญาตริภักดิ์ เถา

ผู้วิจัยได้นำทางร้องเพลงพญาตริภักดิ์ ๒ ชั้นของเดิมที่มี ๘ จังหวะหน้าทับปรบไ้มาแต่งขยายขึ้นเป็น ๓ ชั้น และตัดลงชั้นเดียว โดยเพิ่มจังหวะหน้าทับปรบไ้ ๑ จังหวะหน้าทับ เพิ่มบทร้องที่เป็นสร้อยขยายเพิ่มอีก ๑ จังหวะหน้าทับ รวมเป็น ๙ จังหวะหน้าทับ โดยผู้วิจัยได้นำทางร้องเดิมมาเป็นแนวทางในการประพันธ์ และประพันธ์ทำนองทางบรรเลง โดยนายจิระพล น้อยนิตย์ ครูเชี่ยวชาญ ซึ่งได้ผลการสร้างสรรค์ ดังนี้

ทำนองร้อง สองชั้น (เที่ยวแรก)

----	--- รี่	- ตี - รี่	- พิ - ตี	- พิ - รี่	- ตี - ท	- ตี รี่	- พิ - ตี
----	----	----	----	----	----	----	----
----	--- ล	- ตี - ล	ข ลข พ ข	- ล ขพ ข	- ล ขพ ม	- พ - -	- พ - ข
----	--- พระ	- ซึงฮือ	ฮือ ฮือ ๗ ๗ ๗	- ฮือ ฮือ ฮือ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ - -	- ๗ ๗ - -
----	--- ล	- ล ขพ ขล	- - ตี ข	- - ตี ล	- ข ลข พ	- - ขล	- - ตี ข
----	--- เออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ซึงเออ	- - ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - เออ	- - ซึงเออ
---	ร	---	ม	---	ข	---	ล
---	เออ	---	เออ	---	เออ	---	เออ
---	ม	---	ข ม	- ๗ ๗ ๗	- - รี่	- - ๗ ๗	- ๗ - ๗
---	เออ	---	ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗	- - เออ	- - ๗ ๗	- ๗ - ๗
- ๗ - ข	- ลข - ล	- - ตี - ล	- ข ลข ขล	- - ๗ ๗	---	---	---
- - เออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - เออ	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗
- ซี่ รี่	- รี่ - ล	- ล ข ๗	- - รี่	- ๗ ๗ ๗ ๗	- - ซี่ รี่	- ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗
- - ฮือ ฮือ	- ฮือ ฮือ - เออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- เออ - เออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
- ตี ๗ ๗	- ล ๗ ๗	- ลข - ล	- ๗ ลข ล	---	---	- รี่ - ตี	---
- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	---	---	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
- ซี่ รี่	- รี่ - ตี	- ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - ซี่ รี่	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗
---	---	---	---	---	---	---	---

ทำนองร้อง สองชั้น (เที่ยวกลับ)

----	--- รี่	- ตี - รี่	- พิ - ตี	- พิ - รี่	- ตี - ท	- - ตี รี่	- พิ - ตี
----	----	----	----	----	----	----	----
----	--- ข	- ล - ตี	ข ลข ข พ	ข ลข พ ข	- ล ขพ ม	- พ - -	- ข - ข
----	--- พระ	- - ซึงฮือ	ฮือ ฮือ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
----	---	- ล ขพ ขล	- - ตี ข	- - ตี ล	- ข ลข พ	- - ขล	- - ตี ข
----	---	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ซึงเออ	- - ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - เออ	- - ซึงเออ
---	ร	---	ม	---	ข	---	ล
---	เออ	---	เออ	---	เออ	---	เออ
---	ม	---	ข ม	- ๗ ๗ ๗	- - รี่	- - ๗ ๗	- ๗ - ๗
---	เออ	---	ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗	- - เออ	- - ๗ ๗	- ๗ - ๗
- - ข	- ลข - ล	- - ตี - ล	- ข ลข ขล	- - ๗ ๗	---	---	---
- - เออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - เออ	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗
- - รี่	- รี่ - ล	- ล ข ๗	- - รี่	- ๗ ๗ ๗ ๗	- - ซี่ รี่	- ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗
- - ฮือ ฮือ	- ฮือ ฮือ - เออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- เออ - เออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
- ตี ๗ ๗	- ล ๗ ๗	- ลข - ล	- ๗ ลข ล	---	---	- ตี - รี่	---
- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	---	---	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
- - ๗	- - รี่	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - ซี่ รี่	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗
- - ฮือ	- ฮือ - ๗	- - ๗ ๗	- ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗

ภาพที่ ๔ ทำนองร้อง สองชั้น

ทำนองร้อง ชั้นเดียว (เที่ยวแรก)

----	- ท ข รี่	- รี่ - ตี	- ท - -	- - พิ รี่	- - ตี รี่ พ	- - ข	- - ข
----	- ข้า - พระ	- ๗ ๗ ๗	- - เออ	- - ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗	- - ๗
----	- พ - ขล	- - ตี	- - รี่ - ข	- - ล	- ข พ - ข พ	- - ตี - ตี	- - ตี
----	- เออ - เออ	- - เออ	- - เออ	- - ฮือ	- ฮือ ฮือ - ฮือ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
- ท - ตี	- - ตี - ตี	- - ซี่ - รี่	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ตี - ๗ ๗	- - รี่ - รี่	- - รี่ - รี่	- - ซี่ - รี่
- - -	- - ๗ ๗	- - ๗	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
- ตี - ตี	- - ข	- - ตี - ตี	- - ล	---	- - ตี	- ๗ - ๗	- - รี่
---	- - ๗	- - ๗	- - เออ	---	- - ๗	- - ๗	- - ๗
- - -	- - ๗	- - ๗	- - เออ	---	- - ๗	- - ๗	- - ๗
- - -	- - ๗	- - ๗	- - เออ	---	- - ๗	- - ๗	- - ๗

ทำนองร้อง ชั้นเดียว (เที่ยวกลับ)

----	- ท - ข	- - รี่	- - ตี	- - พิ รี่	- - ตี รี่ พ	- - ข	- - ข
----	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - เออ	- - ซึงเออ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - ๗ ๗
----	- พ - ขล	- - ตี	- - รี่ - ข	- - ล	- ข พ - ข พ	- - รี่ - ตี	- - ตี - ตี
----	- เออ - เออ	- - เออ	- - เออ	- - ฮือ	- ฮือ ฮือ - ฮือ	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
- - -	- - รี่	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - รี่ - ตี	- - รี่	- - ตี	- - รี่ - ตี
- - -	- - รี่	- ๗ ๗ ๗ ๗ ๗	- - ๗ ๗	- - รี่ - ตี	- - รี่	- - ตี	- - รี่ - ตี
----	- - ข	- - ตี - ล	- - ล	---	- - ตี	- ๗ - ๗	- - รี่
----	- - ๗	- - รี่	- - เออ	---	- - ๗	- - ๗	- - ๗
---	- - รี่	- - ตี	- - ล	---	- - ตี	- ๗ - ๗	- - รี่
---	- - ๗	- - รี่	- - เออ	---	- - ๗	- - ๗	- - ๗

ภาพที่ ๕ ทำนองร้อง ชั้นเดียว

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการสังเคราะห์การสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เถา สรุปได้ว่า เพลงพญาตริก เถา เป็นบทเพลงสร้างสรรค์เชิงอนุรักษ์ ประพันธ์ทางร้องและบทร้องโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ และประพันธ์ทำนองทางบรรเลงโดยนายฐิระพล น้อยนิษฐ์ ครูเชี่ยวชาญ เดิมเป็นเพลง อัตร่าจังหวะสองชั้น ท่อนเดียว มี ๘ จังหวะหน้าทับปรบไก่ ผู้วิจัยได้ประพันธ์เพิ่มอีกหนึ่งจังหวะหน้าทับ โดยบรรจุบทขับร้องที่เป็นสร้อย เพิ่มเป็น ๙ จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยนำมาแต่งขยายขึ้นจากอัตร่า จังหวะสองชั้น และตัดลงชั้นเดียว ครบจนเป็นเพลงเถา มี ๙ จังหวะหน้าทับปรบไก่ และได้ประพันธ์ทาง ขับร้อง เพื่อเป็นการสำนึก และรำลึก ในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ ของพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมราชูปถัมภ์ รัชกาลที่ ๙ ที่ทรงเปี่ยมล้นด้วยทศพิธราชธรรม พระ เกียรติยศเกริกก้องไพศาล ยิ่งความร่มเย็นเป็นสุขแห่งปวงชนชาวไทยแนวคิดที่ผู้ประพันธ์ได้แต่งทางร้อง เพลงพญาตริก เถา ใช้หลักการประพันธ์เพลงไทย ดังนี้

๑. ยืด หรือขยายจากเพลงเดิม
๒. ตัดทอนจากเพลงเดิม
๓. แต่งทำนองขึ้นใหม่โดยอาศัยเพลงเดิม
๔. แต่งโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้แต่ง
๕. ประพันธ์บทขับร้องขึ้นใหม่ และมีบทสร้อยเพื่อบรรจุขยายในอัตร่าจังหวะที่ ๙

กระบวนการการบรรจุคำร้องในทำนองเพลงพญาตริก เถา นี้ ผู้วิจัยได้นำบทร้องที่ประพันธ์เรียบ เรียบแล้วมาแบ่งคำ จากนั้นบรรจุคำร้องตามความเหมาะสมกับท่วงทำนองที่แต่งขยายขึ้นเป็นสามชั้น สอง ชั้น และชั้นเดียวตามลำดับ โดยขยายทำนองเอื้อกับลูกตกของเสียงดนตรีที่ทำทางซ้องเนื้อเพลงทำนอง หลักของเพลงพญาตริกที่สะท้อนจนจบเพลง โดยผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ฐิระพล น้อยนิษฐ์ ได้ ประพันธ์ทางบรรเลงเพลงพญาตริก เถา ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพันธ์ทางร้องเพลงพญาตริก เถา โดยผู้วิจัยได้ให้ความหมายในแต่ละจังหวะของทางขับร้องเพลงพญาตริก เถา ดังนี้

จังหวะที่ ๑

“ภูมิพล” เป็นพระนามอันปณิธิหมายในพลังแผ่นดิน อันเนื่องแน่นด้วยทวยราษฎร์ชาติ ประชา ร่วมแซ่ซ้องสรรเสริญถวายความจงรักภักดี

จังหวะที่ ๒

ปฐมบรมราชโองการ เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน ชาวสยามและทรงเปี่ยมล้นด้วยทศพิธราชธรรม

จังหวะที่ ๓

ทรงทำนุบำรุงพระศาสนา และมีพระจริยาวัตรอันงดงามในพระราชกรณียกิจทั้งปวง

จังหวะที่ ๔

พระปรีชาสามารถพระราชดำริสืพันกว่าโครงการมี เศรษฐกิจพอเพียงกั้นหันชัยพัฒนา
ช่างหัวมัน แก้มลิง ฝนหลวงหย้าแฝก เป็นอาทิ

จังหวะที่ ๕

พระบรมราโชวาทรัสแก่ปวงชาวไทย ทรงหมายมั่นการถ่ายทอดในสิ่งที่ดีงาม

จังหวะที่ ๖

กษัตริย์นักพัฒนา พระบิดาแห่งการจัดการทรัพยากรน้ำ และได้รับพระราชทานรางวัล
ความสำเร็จด้านการพัฒนามนุษย์ เป็นอาทิ

จังหวะที่ ๗

ทุกวันที่ ๕ ธันวาคม เป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ องค์การ UNESCO ประกาศ
ให้เป็นวัน “ดินโลก”

จังหวะที่ ๘

๑๓ ตุลาคม เป็นวันคล้ายวันสวรรคต พสกนิกรร่วมถวายความอาลัยแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

จังหวะที่ ๙

ร้อยดวงมาลัย ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัยด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สดประเสริฐ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้ประพันธ์

บทสร้อย

เป็นบทประพันธ์ที่ผู้วิจัยมุ่งเน้นเป็นจุดประสงค์ในการบรรเลงขับร้องในจังหวะที่ ๙
ให้ความหมายถึงพสกนิกรถวายความอาลัย และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ประดุจ

พระร่มโพธิ์ทอง ของข้าบาทเอย

โอ้พระร่มฉัตรแก้ว คุ่มแคว้นไทยเอย

โอ้พระร่มไทรทอง ของข้าบาทเอย

โอ้พระพ่อหลวง ของปวงไทยเอย

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ขอร้องพระบาททุกชาติไปเอย

เพลงพญาตริภักดิ์ เป็นเพลงท่อนเดียว มีทียวกกลับ ยึดรูปแบบการบรรเลงอย่างวงปี่พาทย์เสภา
ทุกประการเพียงสร้างสรรค์วิธีการบรรเลงในจังหวะที่ ๙ ที่เป็นทำนอง “สร้อย” ทั้งทางร้องและทางเครื่อง
ให้มีอัตราสเปซพิเศษด้วยการนำเครื่องดนตรีประเภทโลหะเสียงแหลม ๑ ชิ้น (คล้ายระนาดเอกเหล็ก)
เสียงทุ้ม ๑ ชิ้น (คล้ายระนาดทุ้มเหล็ก) เทียบเสียงในระดับเสียง “ทางโน” ตกแต่งทำนองเพลง ให้

สอดคล้อง บรรเลงจำลองเป็นพื้นหลังเฉพาะทำนอง “สร้อย” เท่านั้น ซึ่งจะปรากฏในจังหวะที่ ๙ อัตราสามชั้นและอัตราสองชั้นด้วยบทร้องเป็นบทกำหนด ดังนั้นอัตราชั้นเดียวจึงปรากฏทำนอง “สร้อย” ตั้งแต่จังหวะที่ ๗-๙ การสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เถา นี้ จึงมีกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีรูปแบบและความหมาย อัตลักษณ์ ตามหลักการประพันธ์เพลงไทย และตามเจตนารมณ์ของผู้วิจัยที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับการประพันธ์เพลงอื่นๆ ต่อไป

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคพิเศษในทางขับร้อง ๘ วิธี ได้แก่ การครั่นเสียง ๑๑ ครั้ง การกระทบเสียง ๑๑ ครั้ง การโหนเสียง ๓ ครั้ง การสับัดทางเสียง ๑ ครั้ง การกลืนเสียง ๙ ครั้ง การกดเสียง ๒ ครั้ง และการบริบเสียง ๒ ครั้ง เพื่อให้เกิดสุนทรีรสในการฟังของผู้ฟังอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเสนอข้อเสนอแนะออกเป็น ๒ อย่าง ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการทำวิจัยเรื่อง หลักการและการสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เถา ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของเพลงไทยของเก่า ที่ไม่มีผู้สืบทอดและกำลังจะสูญหาย นอกจากนี้ เพลงพญาตริก ๒ ชั้นที่ได้นำมาทำการวิจัยเล่มนี้ ยังมีเพลงไทยของเก่าโบราณที่ยังไม่มีผู้นำมาบรรเลงหรือเผยแพร่อยู่อีกเป็นจำนวนมาก

๒. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักการและการสร้างสรรค์ทางร้องเพลงพญาตริก เถา นี้แล้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าผู้วิจัยท่านอื่นน่าจะลองศึกษาและสร้างสรรค์ทางขับร้องเพลงอื่นๆ เพลงสองชั้นโบราณประเภทหน้าทับปรปโกที่กำลังจะสูญหายไป ได้ประพันธ์ขยายขึ้น ๓ ชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียว ให้ครบเป็นเพลงเถา เช่น เพลงพญาผืน ๒ ชั้น เพลงซ่อนแท่น ๒ ชั้น เพลงพญาครวญ ๓ ชั้น เป็นต้น

รายการอ้างอิง

กำชัย ทองหล่อ. (๒๕๔๕). **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (๒๕๕๕). **บทละครร้อง ๙ เรื่อง ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.